

Inatsisartut suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut manna Naalakkersuisunit saqqummiunneqarpoq:

Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermik inatsisip aamma Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsisip allanngortinneqarneri pillugit inatsit (Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermik inatsimmi malittarisassat il.il. nutarterneqarnerat) pillugu siunnersuummut missingiutip Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussanit akuersissutigineqarnissaa pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut (Inuussutissarsiornermut, Aatsitassanut, Nukissiutinut, Inatsisit Atuutsinneqarnerannut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoq)

Tunngavilersuineq

2023-imi novemberiugaa 2024-imiit 2027 ilanngullugu eqqartuussiviit aningaasaqarnerat pillugu isumaqatigiissut Folketingimi isumaqatigiissutigineqarpoq. Tamanna sioqqullugu Rørdamsudvalgimit aamma Retsplejerådemit suliat tunngavigalugit, eqqartuussisarnermi piuminarsaatit arlallit aallartinniarnearput.

Tamatuma kingorna eqqartuussivinni isumalluutit suliallu suliarineqartarnerannut piffissap atorneqartartup appartinneqarnissaannut atorneqarsinnaalernissaat siunertaralugu inatsisini arlalinnik allanngortitsinissap suliarineqarnissaa pisariaqalersimavoq. Allannngortitsinerit taakku ilaat arlallit Kalaallit Nunaanni naammassineqarnissaat aamma naleqquttuusooq Naalakkersuisut nalilersimavaat, aamma inatsisit allanngortinneqarnerisa ilaat taamaalillutik 2024-imi ukiakkut Inatsisartunit akuersissutigineqareerput.

Allannguutit sinnerisaasa, Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinni isumalluutit suliarinninnerit appartinneqarneritigut allanut atorneqarsinnaalernissaannik aamma sulianik suliarinnittarnerni piffissap atorneqartartup appartinneqarnissaannik peqataasinnaasutut naatsorsutigineqartut, naleqquttumik annertussusilimmik naammassineqarnissaannik inatsisissatut siunnersuut manna siunertaqarpoq.

Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu Siunnersuisoqatigiinnit pilersinneqartumit, eqqartuussiveqarfimmi sullissisut suliatik pillugit ilinniarsimanerisa annertusarneqarnissaannik suliaqartumit, innersuusummik ataatsimik siunnersuut imaqarpoq.

Pinerluttulerinermik suliat suliarineqartarneranni eqqartuussisooqataasut peqataasarnerat pillugit aalajangersakkat arlallit allanngortinneqarnerisigut eqqartuussisarnerup naammassiuminarsarneqarnissaa siullertut siunnersuutigineqarpoq.

Pinerluttulerinermik suliaq, naak suliap suliarineqarnerata nalaani eqqartuussisooqataasut qinigaasarnerat naagaluartoq, suliap aallaqqaataanit suliarineqarnerata aallartinneqarnissanut taarsiullugu, naammassillugu suliarineqarsinnaasussaasoq, taamaalilluni siunnersuutigineqarpoq.

Pisuuneq pillugu apeqqutip aalajangiiffigineqarneranut aamma pineqaatissiissutip aalajangersarneqarneranut eqqartuussisooqataasut peqataasarnissaat aammattaaq

siunnersuutigineqarpoq, taamaalillutik pinerluttulerinermik suliat suliarineqarnerisa nalaanni eqqartuussinerni imaluunniit aalajangiinerni allani taakku peqataasassanngillat.

Pinerluttulerinermik suliani, inissiisarfimmi sivilunerpaamik ullunik 30-inik piunasaqaatitalimmik imaluunniit piunasaqaatitaqanngitsumik inissiinissamik pineqaatissiisoqartussaattillugu, qaqugukkut eqqartuussisooqataasut peqataasarnissaannut piffissaliussap killissarititaasup qaffanneqarnissaa tamatuma saniatigut siunnersuutigineqarpoq.

Eqqartuussiviup suliap unnerluunneqartumut pingaaruteqassusaanik piviusumik naliliinermi kingorna, suliap eqqartuussisooqataasut peqataatillugit suliarineqarnissaa aalajanginngippagu, tassanilu pinerluttulerinermi inatsimmi kapitali 33 malillugu pineqaatissiisutaasup eqqartuussutigineqareersup attatiinnarneqarnissaa unnerlussisussaattitaasut piunasaqaatigippatigut, pinerluttulerinermik suliani eqqartuussisooqataasut peqataannginnissaat aammattaaq siunnersuutigineqarpoq.

Pinerluttulerinermik suliat, tassani pinerluttulerinermi inatsimmi kapitali 33 malillugu pineqaatissiinissaq pillugu allakkut apeqqutaatinneqarluni, pissutissalimmik pasisap pasilliut aamma suliap nassuernertut suliarineqarsinnaanerata akuersissutigineqarnerata pingaarutaa paasippagu, suliap nassuernertut suliarineqarnissaanissaa, naggataagut siunnersuutigineqarpoq. Nassuernertut suliani, pinerluttulerinermi inatsimmi kapitali 33 malillugu pineqaatissiinissaq pillugu apeqqutaatinneqarluni, illersuisup peqataanissaa pinngitsuugassaassanngitsoq, tassunga atattillugu siunnersuutigineqarpoq.

Ingerlatitseqqitassanngortitsisarnerit killilerneqarnerisa naammassineqarnerisigut, eqqartuussisarnerup naammassiuminarsarneqarnissaa aappaattut siunnersuutigineqarpoq, taamaalilluni inuit sakkutuujunngitsut pillugit suliani, naammagittaalliut aningaasaqarnermut tunngasumik annerpaamik 50.000 kr.-inik naleqartumik tunngassuteqarpat, eqqartuussutit Nunatsinni Eqqartuussivimmit eqqartuussutigineqartut, Ingerlatitseqqinnissamik Aalajangiisartut akuersissuteqarnerisigut taamaallaat naammagittaalliutitineqarsinnaassapput. Naammagittaalliutit aningaasanik naleqanngitsut pillugit suliani naammagittaalliornissamut akuersissummik peqarnissamik piunasaqaat atuutissanngilaq, soorlu aamma najukkani eqqartuussivinnit Nunatta Eqqartuussisuuneqarfianut naammagittaalliornerni naammagittaalliornissamut akuersissut piunasaqaataassanngitsoq. Suliamut aningaasartuutit pillugit sulianut aningaasartuutit pillugit aalajangersakkat, aamma sulianut aningaasartuutit pillugit inuit sakkutuujunngitsut pillugit suliani Nunatsinni Eqqartuussivimmit aalajangerneqartut, siunissami suliamut aningaasartuutit 50.000 kr.-it sinnerlugit aalajangersarneqarpata, Ingerlatitseqqinnissamik Aalajangiisartut akuersissuteqarnerisigut naammagittaalliutitineqarsinnaasut, aammattaaq siunnersuutigineqarpoq.

Akuusut- ilisimannittullu allakkatigut nalunaarutaasa atorneqartarnissaannut sianigininnerup annertusineqarneratigut eqqartuussisarnerup piunarnernersinneqarnissaa pingajuattut siunnersuutigineqarpoq.

Akiligassaqarfik, aningaasatigut piunasaqaatiminik matussusiisunik akiliussinermi naammattumik pisimanngitsoq, aatsaat akiliisitsiniarnerup kingulliup kingorna qaammatit 12 ingerlareerneranni, akiliisitsinissap suliarineqarnissaa (akiitsulimmi akiliisitsisarnermut eqqartuussiviup imaluunniit oqartussaasut pisortanut akiitsunik akiliisitsiniartartuata, akiligassanut akilerneqareersussaagaluanut imaluunniit taakku ilaasa akilerneqarnissaat

siunertaralugu, akiitsullip pigisaani nalilinni qularnaveeqqusiissummik tigusinernik suliaqarnissaq) siunertaralugu nutaamik pinngitsaalilluni naammassititsiniarnermik noqqaassuteqarsinnaasoq, sisamaattut siunnersuutigineqarpoq.

Siunissami eqqartuussutip suliap naatsumik saqqummiunneqarneranik imaqaarnissaata nalinginnaasumik naammagineqarneratigut, aamma eqqartuussummi nassuiaatit nassuiaatigineqartut oqaluttuareqqinneqarnissaasa piumasaqaatigineqannginnerisigut, eqqartuussisarnerup naammassiuminarnerulersinneqarnissaa tallimaattut siunnersuutigineqarpoq.

Akuusut- aamma ilisimannittut nassuiaataasa, videokkut attaveqaatit atorlugit naammassineqartut pillugit sulisaaseq pillugu eqqartuussisarnermik inatsimmi malittarisassat allanngortinneqarnerisigut, taamaalilluni akuusut tamanna isumaqatigiissutigippassuk, inuit sakkutuujunngitsut pillugit suliami akuusup imaluunniit ilisimannittup, eqqartuussivimmut imaluunniit sumiiffimmut akuerisaasumut allamut agginngikkaluarluni, nalunaarasuartaatitigut atassuteqaatit assitallit atorlugit nassuiaanerisa naammassineqarnissaasa eqqartuussivimmit akuersissutigineqarnerisigut, eqqartuussisarnerup piuminarnerulersinneqarnissaa, arferngattut siunnersuutigineqarpoq.

Pisuni, taakkunani pinerluttulerinermi inatsimmi § 6 (nunami allami iliuutsip assinganut iliuusereriikkamut kingunerititsinermi, inummik eqqartuussisutigoortitsineq pillugu) imaluunniit § 124 (inuk, eqqartuunneqareersoq, aamma eqqartuussut sioqqullugu inatsimmik unioqqutitsisutut pisuutitaasoq pillugu) pissutissalimmik pasisaq pisuutinneqassappat atorneqarsinnaasussamik, unnerluussisussaataitaasut annertunerusumik unnerluussummik taamaatitsiinnarsinnaanerannut periarfissaliissummik pilersitsinikkut, soorlu aamma ilassutitut pillaatissiissutip eqqartuussutigineqarnissaa naatsorsuutigineqarsinnaatinnagu, imaluunniit ilassutitut pillaatissiissutip pingaaruteqanngitsup eqqartuussutigineqarnissaa naatsorsuutigineqartillugu unnerluussisussaataitaasut, isumalluutitut tunngassuteqartut pissutigalugit, unnerluussutip taamaatiinnaarneqarnissaanut periarfissaasa annertusineqarnerisigut, eqqartuussisaatsip naammassiuminarsarneqarnissaa arfineq aappaattut siunnersuutigineqarpoq.

Paasissutissat pisariaqartinneqartut tamaasa ataatsimoortillugit ajornanngitsumik ilusililerlugit tiguneqarnissaat siunertaralugu, pinerluttulerinermik suliap eqqartuussutigineqartup eqqartuussaasumit Den Særlige Klageret-imut noqqaassutaa immersugassakkut, Domstolsstyrelsimit suliarineqartukkut immersuinikkut tunniunneqarnissaa pillugu piumasaqaammik eqquassinikkut, eqqartuussisarnerup naammassiuminarsarneqarnissaa arfineq pingajuattut siunnersuutigineqarpoq.

Qulaani taaneqartutut malittarisassat piuminarsarneqarnerisa saniatigut, illersuisut ivertinneqarnerat pillugit malittarisassat allanngortinneqarnissaat aammattaaq siunnersuutigineqarpoq, taamaalilluni suliani immikkut ittumik ilungersunartutut suussuseqartuni, taakkunani tamatigut toqutsinerit, pinngitsaaliilluni atoqateqarnerit imaluunniit ingasattumik nakuuserserit ilaatinneqarlutik, aamma suliani, taakkunani unnerluussisussaataitaasut tigummigallagaanissamik piumasaqaateqartillugit, najukkami eqqartuussivik siunissami pingaarnertut malittarisassatut eqqartuussissuserisumik imaluunniit illersuisumik akuerisaasumik, inatsisilerinermut tunngasumik kandidatitut soraarummeersimasumik illersuisutut ivertitsissaaq.

Eqqartuussiveqarfimmi sullissit suliatik pillugit ilinniarsimanerulernissaat pillugit Suleqatigiissitat isummernissamut tunngavissiaanniit siunnersuut aallaaveqarpoq, siunnersuutillu suliani immikkut ittumik ilungersunartuni aamma suliani unnerluussaasumut akuliunnermik kinguneqartuni, suliamik ilinniarsimasumik inatsisilerinnermut tunngasumik unnerluussaasup ikiorteqarnissaa qulakkiissavaa.

Unnerluussutip taamaatiinnarneqarnissaanut aamma unnerluussummik tunuartitsinnermut allanngortitsitsinissamut piffissaliussap massakkut qaammatinit 3-nit qaammatinit 4-nut sivitsorneqarnissaa aammattaaq siunnersuutigineqarpoq. Tamatuma unnerluussutit taamaatiinnarneqarneri pillugit naammagittaalliuutit suliarinissaannut aamma, suliap malersoqqinneqarsinnaannginneranik kinguneqarsinnaasunik kukkusoqarsimappat, kukkunerit naqqinneqarnissaannut oqartussaasut piffissaqarnerutilissavai.

Taarsiivigineqarnissamik piumasaqaatit, taarsiissuteqartarnermut malittariassat nalinginnaasut tunngavigalugit piumasaqaatigineqartut, taakkunanil suliat suussusaanni aalajangersimasuni pingasunut immikkoortitikkani, oqartussaasuni suliamik suliarinninnermi kukkuneq pissutigalugu eqqartuussisarnermik inatsimmi kapitali 42-mi ingerlatseriaaseq ajornaatsoq malillugu eqqunngitsuliorfigineqartoq unnerluussutip taamaatiinnarneqarnera imaluunniit unnerluussummik tunuartitsineq pillugu naammagittaalliuuteqarnissaminut sapaatit akunnerinik sisamanik piffissaqarsimanani, suliarineqartarnissaannut periarfissaliissut eqqunneqassasoq aammattaaq siunnersuutigineqarpoq.

Siunnersuutit taakku marluk DR-ip podcast-iliaralugu nangeqattaartuliaani “Kukkuneq ajuusaarnartoq”-imit aallaaveqarput, taakkunanilu pinngitsaaliilluni atoqateqarsimanermik suliat suliarineqarnerannut atatillugu politiini unnerluussisussaataasunilu kukkunerit arlallit qulaajarneqarput, qulaajaanerillu kukkussutit, suliap eqqartuussivimmi misilinneqarsinnaaneranik arnamut arsaarinnittut, kukkussutigineqarsimasut pissutigalugit eqqugaasup arnap inuttut pisinnaatitaaffiisa innarlerneqarsimanerannik Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Eqqartuussiviup aalajangiinneranik kinguneqarsimapput.

Naggataagut assinik videonillu immiussisarneq pillugu eqqartuussisarnermik inatsimmi malittarisassat, pineqartoq immiussinissamut akuersissuteqarsimanngippat, eqqartuussivimmi eqqartuussiviullu silataani pissutissalimmik pasisamik, unnerluussaasumik aamma ilisimannittunik assinik immiussinissap inerteqqutigineqarnissaanik ilaneqarnissaat siunnersuutigineqarpoq.

Pinerluttulerinnermi inatsisip allanngortinneqarnissaanik, qallunaat eqqartuussisarnerni piuminarsaaneq siunertaralugu qallunaat pillaasarnermik inatsisaanni suliarineqartut assinginik inatsisissatut siunnersuut aammattaaq imaqarpoq, taakkunanilu iliuuseqartup nassuersimanera, naak iliuuseqartoq nammineq imminut unnerluussimanngikkaluartoq imaluunniit nassuenera tamakkiisuunngikkaluartoq, pissutsit annikinnerusumik akuliunnermik pineqaatissiisummi eqqartuussinissamut, imaluunniit pissutsit assigiinngitsut pissutigalugit pineqaatissiisoqannginnissaannik naatsorsuinnermi ilaatinneqarnissaat taakku kinguneraat.

Missingiummut Naalakkersuisut oqaaseqaataat

Inatsisit atuutsinneqarnerannut suliassaqarfiup sunniuteqarluartuunissaa aamma ullutsinnut naleqquttuunissaa aamma innuttaasut kissaataannut inatsisitigullu naapertuuttoqarneranik misigisimasaannut naapertuuttuunissaa Naalakkersuisut ataavartumik kissaatigisimavaat. Ilaatigut suliat sukkarnerpaamik aamma pitsaassutsimik pisariaqartinneqartumik pitsaassuseqarlutik suliarineqartarnissaannut eqqartuussiviit pitsaanerpaanik

periarfissinneqarnissaat, taamaalilluni innuttaasut eqqartuussiveqarfimmut tatiginninneq attatiinnarneqassammat, tamatuma ilaatigut kinguneraa.

Qaqugukkut eqqartuussisooqataasut pinerluttulerinermik suliani peqataasarnissaat pillugu killiliussap qaffanneqarnera pillugu siunnersuut, najukkani eqqartuussivinni sulianik suliarinnittarnermut piffissap atorneqartartup annertuumik appartinneqarnissaanut peqataasinnaassaaq. Pingaarnertut isumaqatigiinniarnarup nalaani, tassani eqqartuussisooq ataaseq taamaallaat apeqqutunik paasinarsisitsisunik apeqquteqarsinnaalluni, aamma taasinerup nalaani, tassani inuit isummaminnik avitseqatigiittussat pingasuusussaanatik, suliap eqqartuussisunik pingasunik eqqartuussisooqarani ataasiinnarmilli eqqartuussisooqarluni sukkannerusumik aalajangiiffiqineqarsinnaanerani, suliamik suliarinninnermi piffissami atorneqartartumi sipaarutaasut nassaarineqassapput. Eqqartuussisooqataasut takkutinnitsoortillugit suliat kinguartinneqarnerat pisinnaammat, taamaattoqarneratalu aamma suliamik suliarinninnernut piffissat atorneqartartut sivitsorsinnaammagit, tassunga aamma ilaavoq.

Taamanikkut Naalakkersuisuusut apeqqut ataatsimiinnermi 2024-imi majimi pisumi suliaaraat, tassanilu nunatsinni eqqartuussisut peqatigiiffiata siulittaasua videolink atorlu peqataavoq. Suliani annikinnerusuni najukkani eqqartuussisup pisuuneq pillugu kisimiilluni aalajangiisinnaanera pillugu nangaassutaasinnaasut, aaqqissuussinnermi iluaqutissanik erseqqissumik taarserneqassasut, taassuma oqaatigaa. Uani ingammik suliani annikitsuaqqani, soorlu assersuutigalugu hashimik gramminik ikittunnguanik peqarneq imaluunniit ataasiarluni tilluineq pillugu suliani, isumalluutunik sipaarutissat, eqqartuussisooqataasartunik peqataasoqannginnissaata tunniussassai, taassuma pingaartippai.

Eqqartuussisarnermik inatsimmi, eqqartuussiviup taamaaliortoqarnissaa pissutissaqartippagu – aamma suliani annikinnerusuni – eqqartuussisooqataasut ivertinneqartarnissaat suli periarfissaammat, tassunga aamma ilaavoq.

Tamanna tunngavigalugu aamma najukkani eqqartuussisut, soorlu ullumikkut taamaattoq, eqqartuussisooqataasut peqataatinnagit nassuernertut sulianik aalajangeereertarnerat eqqarsaatigalugu, aamma allannguutissatut siunnersuutigineqartup eqqartuussivinni sulianik suliarinninnermi piffissaq atorneqartartoq sivikillississinnaammagu, aaqqissuussinerup, tassani ullut 30-issaat ilanngullugu inissiisarfimmi inissiinissamik pineqaatissiinissat pineqartillugit, najukkani eqqartuussisut pinerluttulerinermik suliamik aalajangiisinnaanerisa eqqunneqarnissaa nangaanartoqanngitsutut isumaqarfigineqarpoq.

Pinerluttuliornernit eqqugaasut naapertuilluartumik aamma pitsaasumik eqqartuussiveqarfimmit sullinneqartarnissaat, tamatuma peqatigisaanik Naalakkersuit pingaartippaat. Siunnersuutikkut oqartussaasut unnerluussutit taamaatiinnarneqarneri pillugit naammagittaalliuutunik suliarinnittarnissaannut aamma kukkusoqarsimappat kukkunerit, suliap eqqartuussivimmut anngutinnginneranik kinguneqartut, aaqqinneqarnissaannut sivilunerusumik piffissaqartinneqalermata, tamanna tunngavigalugu nuannersuuvoq.

Pisortanut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat
Soqanngilaq.

Aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu namminersorlutik inuussutissarsiutilinnut kingunerisassat
Soqanngilaq.

Innuttaasunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat
Soqanngilaq.

Naligiissitaaneq

Unnerluussutip taamaatiinnarneqarnerata allanngortinneqarnissaanut piffissaliussap qaammatinit 3-nit qaammatinut 4-nut sivitsorneqarnissaa pillugu siunnersuut, ingammik arnat suliarisassanngortitamik misilinneqarnissaannut periarfissaannut pingaaruteqassaaq, tassami amerlanertigut arnat tassaasarpuk nakuuserfigineqartut aamma pinngitsaaliilluni atoqateqarfigineqartartut, aamma ilisaqqunnartumik suliani, taakkunani aappaata oqaasiisa aappaata oqaasiinut assortuunnerani (oqaatsit assortuussutaaneranni), unnerluussutissaq pillugu apeqqutip aalajangiiffigineqarnissaa pillugu nangaasoqarsinnaalluni.

Tusarniaaneq

Inatsiseqarnermut ministereqarfiup tusarniaanermik ingerlatsineq suliarisimavaa, tassanilu Kalaallit Nunaanni oqartussat attuumassuteqartut ilanngunneqarsimapput. Siunnersuut 14. maj 2025-imiit ullormut 11. juni 2025-imut tusarniutigineqarsimavoq.

Ilanngussat:

1. Eqikkaaneq
2. Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermik inatsisip aamma Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsisip allanngortinneqarneri pillugit inatsisip pillugu siunnersuut (Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermik inatsimmi malittarisassat il.il. nutarterneqarnerat) pillugu missingiut
3. Tusarniaanermut nalunaarsuutit oqaasertalersukkat